

KARTY PRACY

ĆWICZENIA dla dzieci z dyspraksją



Workbook
nauczyciela

FORUM

Spis treści

Wstęp	5
Najczęstsze symptomy dyspraksji	5
Wybrane zasady pracy z dzieckiem	7
Jak wspierać rozwój dziecka?	9
Rozwiązania	10
Słowniczek wyrazowo-obrazkowy	11
Szczeniak	12
Żaba	16
Koń	20
Mewa	24
Hiena i szakal	28
Wąż i żmija	32
Domek	36



Wstęp

Dyspraksja jest rozwojowym zaburzeniem koordynacji, o którym mówi się też: syndrom niezdarne dziecko, minimalna dysfunkcja mózgowa, dysfunkcja percepcyjno-motoryczna, trudności w uczeniu się motoryki, niezręczność fizyczna, specyficzne trudności w uczeniu się.

Dyspraksja – to określenie nadane zaburzeniu planowania i organizacji, na które cierpią niektóre niezdarne dzieci i które dotyka aż jedną na dwanaście osób w populacji, zarówno dzieci, jak i dorosłych¹. Zaburzenie to jest zazwyczaj ukryte. Dzieci prawidłowo rozwijają się umysłowo, wyglądają tak samo jak ich rówieśnicy, lecz mogą mieć poważne trudności w domu i szkole. Z badań wynika, że dyspraksja czterokrotnie częściej dotyka chłopców niż dziewczynki.

Przyczyny dyspraksji są złożone, gdyż jest ona:

- nieumiejętnością, niezdolnością do planowania oraz wykonywania w odpowiedniej kolejności czynności związanych z ruchem (może być zaburzony tylko jeden lub wszystkie procesy);
- zaburzeniem neurologicznym spowalniającym rozwój dziecka – dotyka około 6% populacji dzieci; z danych statystycznych wynika, że w każdej klasie może być 2–3 dzieci z dyspraksją;
- zaburzeniem integracji między centrami ośrodkowego układu nerwowego – w szczególności pomiędzy centrami dotykowymi oraz proprioceptywnymi, potrzebnymi do planowania ruchu².

Najczęstsze symptomy dyspraksji

Dziecko może mieć kłopoty z:

- ubieraniem się,
- podnoszeniem niewielkich przedmiotów,
- rozpoznawaniem prawej oraz lewej strony,
- rozpoznawaniem znaczenia takich pojęć, jak: w, na, za itp.,
- jazdą na rowerze, uczestnictwem w grach z użyciem piłki,
- trzymaniem ołówka,
- dopasowywaniem elementów układanki lub segregowaniem przedmiotów³,
- czynnościami samoobsługowymi,
- orientacją w schemacie własnego ciała,
- orientacją w przestrzeni,
- koordynacją ruchową, wszelkiego rodzaju czynnościami ruchowymi (skakanie, schodzenie po schodach),

¹ A. Kriby, *Dyspraksja – rozwojowe zaburzenie koordynacji*, Fundacja „Szkoła Niezwykła”, Warszawa 2010, s. 16.

² <https://beautifulother.wordpress.com/2015/06/01/dyspraksja/>

³ <https://pl.wikipedia.org/wiki/Dyspraksja>



- nauką czytania i pisania, przepisywaniem z tablicy,
- naśladowaniem.

Rozwojowe zaburzenie koordynacji może przejawiać się w różnej formie. Często dziecko:

- jest niezgrabne ruchowo,
- potyka się,
- często jest poobijane,
- potraça przedmioty i osoby,
- ma trudności z nauką zapinania i odpinania guzików, suwaków, wiązania sznurów, wader, ubierania i rozbierania się, posługiwania się sztucami, myciem rąk – wszystkimi czynnościami, które są pewną sekwencją ruchową,
- ma trudności z pisanem, rysowaniem,
- nie potrafi utrzymać porządku w swoim pokoju, na biurku, w plecaku,
- często wystaje mu koszula ze spodni, ma niezawiazane buty, niedopiętą kurtkę⁴.

Zdaniem Zbigniewa Przyrowskiego, dzieci z dyspraksją mają trudności z opracowaniem spójnego planu działania opartego na informacjach wzrokowych i na somato-sensorycznym sprzężeniu zwrotnym powstającym podczas wykonywania zadania. Oznacza to, że jeśli plan działania nie jest prawidłowy za pierwszym razem, tak by zadanie kończyło się sukcesem, to dzieci te nie potrafią go tak zmodyfikować, by następnym razem mogły wykonać zadanie poprawnie.

Dyspraktycy nie czują, gdzie znajdują się ich części ciała w przestrzeni ani w jakiej relacji są one do siebie oraz ciała jako całości. Tak naprawdę nie potrafią szybko i sprawnie uczyć się czynności samoobsługowych, ponieważ mają trudności ze zbudowaniem planu takiego działania. Natomiast jeśli wyuczą się wykonywania określonej czynności, to nie potrafią tego planu działania doskonalić stosownie do nowych okoliczności. Dzieci z rozwojowymi zaburzeniami rozwojowymi nie mają zdolności do generalizacji zachowań.

Ayres (1974, 1991) i Mass (1998) uważają, że dzieci z dyspraksją mają trudności w uczeniu się szkolnym, ponieważ jest ono dla nich dużo trudniejsze niż dla innych, szczególnie w początkowym okresie nauczania. Trudnościami te dotyczą przede wszystkim pisania i rysowania, ale również zajęć ruchowych, jakimi są wychowanie fizyczne oraz gry i zabawy zespołowe⁵.

Podkreślają również, iż dyspraksja często wiąże się z dezorganizacją zachowania, która przejawia się czasami agresją wobec przedmiotów. Dzieci te nie potrafią kontrolować otaczającej ich rzeczywistości oraz próbują wytłumaczyć swoje kłopoty stwierdzeniami typu: „źle piszę, bo długopis jest niedobry”.

Wraz z wiekiem dziecka problemy przenoszą się na sferę emocjonalną. Samoocena dyspraktyka obniża się, gdy zaczyna dostrzegać różnice między sobą a rówieśnikami.

⁴ <https://beautifulother.wordpress.com/2015/06/01/dyspraksja/>

⁵ <http://niegrzecznedzieci.org.pl/asperger/specjalnie-dla-rodzicow-i-opiekunow/dyspraksja-2/>



Ważna jest zatem dosyć wczesna obserwacja, właściwe badania oraz specjalistyczna pomoc.

Wybrane zasady pracy z dzieckiem

Przewyciężenie problemów z dyspraksją dokonuje się na różne sposoby, w zależności od ich charakteru i przyczyn. Zwłaszcza w szkole podstawowej nauczyciel powinien starać się zrozumieć dziecko z problemami koordynacji, planowania oraz organizacji.

Wskazówki dla nauczycieli⁶:

- Nie oczekuj, że uczeń z dyspraksją i/lub rozwojowym zaburzeniem koordynacji będzie potrafił przeredagować swoją pracę pisemną.
- Nie każ małemu dyspraktykowi czytać głośno, jeśli sprawia mu to trudność.
- Zanim powiesz pracę dyspraktycznego ucznia na gazetce, dowiedz się, czy autor prezentacji jest zadowolony z jej wyglądu. Może trzeba będzie przepisać ją na komputerze i wydrukować.
- Daj uczniowi z dyspraksją dodatkowy czas na wykonanie zadania i nie karz go, jeśli nie dokończy swojej pracy. Nie zmuszaj dziecka do zakończenia zadania podczas długiej przerwy czy do pozostania w szkole po zajęciach. Mały dyspraktyk pomyśli, że karze się go za jego problemy, mimo że starał się, jak mógł najmocniej. Spotęguje to też zmęczenie tego dziecka.
- Usadź dyspraktyka z przodu sali, tak aby dobrze widział ciebie i tablicę, lecz także z dala od głównego przejścia między rzędami ławek, gdzie inne dzieci mogłyby go łatwo potrącić. Najlepiej, aby uczeń siedział też w pewnej odległości od okna, które mogłyby go dekoncentrować.
- Upewnij się, że ławka i krzesło mają odpowiednią dla tego dziecka wysokość. Jego stopy powinny spoczywać na podłodze, a biurko dosięgać biodra.
- Wydawane dziecku polecenia muszą być krótkie i proste. W razie konieczności poproś małego dyspraktyka o ich powtórzenie. Jeśli występują tu problemy organizacyjne, wówczas może być konieczne opracowanie dla ucznia z problemami koordynacyjnymi oraz planowania i organizacji planszy z planem zajęć, na której kolory i rysunki określą schemat czynności.
- Postaraj się dostrzec, jak wielki wysiłek dziecko z dyspraksją wkłada w każdą czynność.
- Staraj się nie porównywać dziecka z dyspraksją do jego kolegów czy koleżanek z klasy.
- Chwal jego wysiłki na forum grupy.
- Stosuj pracę w grupie, aby uczyć dyspraktyka zasad interakcji społecznej.
- Poleć rodzicom czy opiekunom zakupienie małemu dyspraktykowi przezroczystego piórnika, który umożliwia szybkie sprawdzenie jego zawartości. Przypnij listę przyborów w jego wnętrzu, tak aby można było potwierdzić ich obecność w piórniku po każdej lekcji i pod koniec dnia.
- Daj uczniowi z dyspraksją podkładkę do pisania z klipsem, aby papier, na którym pisze, nie przesuwał się.

⁶ A. Kriby, op. cit., s. 84–88.